

The Project Gutenberg eBook of Kvinnlighet och erotik I, by Anne Charlotte Leffler

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kvinnlighet och erotik I

Author: Anne Charlotte Leffler

Release date: August 22, 2012 [EBook #40557]
Most recently updated: September 7, 2014

Language: Swedish

Credits: Produced by Jens Sadowski

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KVINNLIGHTET OCH EROTIK I

**ANNE-CHARLOTTE LEFFLER:
KVINLIGHET OCH EROTIK.
I.**

»Mycket täckt i sanning — en alt för täck grupp», sade den artige fotografen.
»Mor och dotter så där förtroligt tillsammans!»

»Det är inte min dotter», sade den gamla, leende.

»Åh, åh! sonhustru då, förmodligen! Eller, jag menar — inte sonhustru, men en liten fästmö, säkerligen!»

Den unga rodnade lifligt vid dessa ord — en plötslig rodnad, som jagade blodet upp i ett par underliga spetsar uppåt tinningarna.

»Nej — vi äro bara två goda vänner», sade fru Rode, »fast det är en liten olikhet i ålder, förstås.»

»Ser du», hviskade den unga flickan ifrigt, då fotografen sysslade vid apparaten. »Jag visste nog, att det skulle ge anledning till sådana gissningar. Och när nu porträttet kommer till Alger, så skola alla Rikards vänner naturligtvis tro det samma.»

»Åhnej, porträttet kan då i alla fall lyckligtvis inte rodna. Det är just du själf, som ger stöd åt dessa rykten genom att blossa så där vid minsta anspelning.»

»Ja — är det inte förargligt — är det inte dumt och meningslöst att blodet så där skall rusa upp i ens ansigte, när man als inte vill det och utan något skäl!»

»Var så god — ansigtet något mer hitåt, om jag får be!»

»Vänta — jag ville bara ordna omgifningarna litet bättre först.»

»Förlåt, min nådiga fröken, jag försäkrar att fröken kan lita på min artistiska blick i det afseendet.»

»Men det är inte fråga om det artistiska nu», inföll fru Rode. »Jag ville så gärna att omgifningarna skulle se ut som de vanliga i vårt hem. Det är just därför vi tagit med länstolen och lampan — porträttet skall skickas som julklapp till min son, som är i Alger. Han är löjtnant vid generalstaben, men har gått i fransk krigstjänst och har inte varit hemma på tre år — och det skall glädja honom att få en liten bild från vårt dagliga lif.»

»Alltid skall tant prata och babbla i onödan bara det blir tal om din son», hviskade flickan skämtsamt, i det hon kysste den gamla på örat. »Hvad har fotografen med det där att göra? Det tjänar ju bara till att styrka hans misstankar, begriper inte tantis det!»

»Han måste ju veta hvarför vi nödvändigt vilja anordna allting efter vårt eget hufvud», svarade fru Rode, litet tillrättavisannde. »Ställ nu lampan på sin rätta plats, som vi kommit öfverens om. Och brevet! hvar är brevet? Åh, så förargligt — nu har jag visst glömt det hemma. Alie, tag hit min svarta påse. Hvar är den? Nu skall man få se, att den ligger kvar i vagnen.»

Hon började att med den största oro leta i fickor, på bord och stolar och talade i en så ängslig ton, som vore det fråga om en verklig olyckshändelse.

Alie storskrattade.

»Jag undrar, hur många gånger den svarta påsen varit bortkommen och tant färdig att få slag af förskräckelse», sade hon. »Naturligtvis ligger den här — se, bakom ryggen på tant! Ack den slarfviga, orediga lilla gumman!»

»Förlåt — men jag tycker det skulle se naturligare ut, om fröken hölle brevet i handen och läste högt ur det för sin mor — för frun, menar jag.»

»Nej, nej, det går inte an», inföll fru Rode ifrigt. »Det skall föreställa att ett bref från min son just kommit, och då läser jag det alltid först själf.»

»Seså — nu jollrar hon om sin lille gosse igen», hviskade Alie och nöp henne i armen.

Fotografen försvann bakom apparaten och Alie fortfor: »Ser du det, ditt gamla troll, att till och med fotografen tycker att det vore naturligare, om jag finge läsa brevet strax. Men unnar tant mig det någonsin, kanske? Nej bevars, tant skall förstås alltid vara så viktig och se efter, om de innehålla några hemligheter först. Liksom tant sedan kunde tåga med dem för mig i alla fall! Liksom hon inte så småningom klämde ur sig hvarenda smul.»

»Tyst, pratmakerska! Sitt ordentligt nu och låt bli att gräla. Du måste se mild och kvinlig ut på porträttet, kan du väl förstå! Och stryk den där otäcka luggen ett litet grand ur pannan. Jag är säker om, att Rikard inte tycker om den.»

»Ån se'n! Hvad bryr jag mig om det? Nej», sade hon energiskt, i det hon drog fram håret, som den gamla strukit tillbaka. »Aldrig i evighet går jag in på att ha uppstruket hår, det har jag sagt tant hundra tusen gånger.»

»Stilla nu, om jag får be!»

»Nej, hör nu tantis, låt bli att skjuta ut underläppen så där!» hviskade åter Alie, som ej tycktes vara i stånd att hålla sig stilla en minut. »Jag vill inte ha en svärmor, som ser så där elak ut!»

De voro båda färdiga att brista i skratt, då fotografen varnande höjde handen med elegant utsträckt pekfinger och ropade: »nu börjar jag».

Det var skada, att ej en målares känsliga pensel fick återge den grupp, som nu satt framför fotografiapparaten i den starkt solbelysta ateliern.

Den gamla i sin länstol med den höga, ranka, litet framåtböjda figuren, det oakadt ålderdomen lifliga och rörliga ansigtet, hvilket visserligen talade om genomgångna sorger men äfven om en spänstig glädtighet och en humor, som lekte i de många, fina rynkorna vid ögonen och i det lilla, förnöjda leendet i munvinklarna. Det hvita håret, mjukt och silkeslent, men mycket tunnt, krusade sig vid tinningarna, hufvudet var för öfrigt täckt af en rund, svart sammetsmössa, kantad af en bred, gulnad äkta

spets, som föll ned öfver nacken.

Den unga, bekvämt uppkrupen i ett soffhörn bredvid henne med ena armen stödd mot bordet och ögonen uppmärksamt fästa på den gamlas ansigte, under det denna syntes läsa högt ur brefvet. En uttrycksfull utpräglad fysionomi, en fin, mjuk figur med snabba, litet fogelaktiga rörelser, mörkblå närsynta ögon med ovanligt stora pupiller och starkt beskuggade af raka, skarpa ögonbryn och en något framträdande panna, öfver hvilken det grågula håret krusade sig lätt och luftigt, liknande ett dammoln, som satts i rörelse af en solstråle. Hakpartiet mycket rundt och vackert, den fina munnen i hög grad känslig och nervös.

Både ansigtet och figuren voro fulla af kvinligt behag, men uttrycket var så medvetet och beherskadt, att det i allmänhet verkade något afkylande på de män, som fångslades af Alies kvinliga fägring och liffulla, skimrande väsen. Det fans mer än en man af hennes beundrare, som drömde om hur hänförande detta fina, rörliga ansigte skulle vara om det en gång kunde lemna sin reflekterade förbehållsamhet och smälta i kvinlig ljufhet. Och att älskas af en sådan kvinna som Alie, att se dessa allvarliga, litet grubblande, alt för kritiskt forskande ögon vekna till ett uttryck af ömhet och hängifvenhet — det hade föresväfvat flere män såsom den största sällhet på samma gång som den största utmärkelse, som kunde tänkas.

Men denna lycka hade ännu ingen man ernått och man hörde ofta bland ungherrarna det uttalandet om Alie: »vacker, kvick, glänsande — men utan kvinlig känsla».

Rikard Rode hade tillbragt sin julafton ute med några kamrater vid regimentet — fransmän, för hvilka denna dag icke hade någon betydelse. Då han kom hem på natten låg ett stort kuvert på hans bord med moderns handstil. Han öppnade det ifrigt och gaf till ett utrop af glad öfverraskning, då han tog upp det vackra och väl lyckade kabinettsporträttet. Hans mor hade aldrig förr kunnat förmås att låta porträttera sig. Han förstod, att det var Alies energi, han hade att tacka för, att det nu slutligen skett.

Och Alie själf! Ja, af henne hade han visserligen en gång fått ett porträtt, men det var nu redan flera år gammalt. Hon var ännu lika vacker, tycktes det!

Där sutto de båda så förtroligt tillsammans vid vinterlampan i det gamla hemmet. Han kände igen alt ända till den enkla gammalmodiga bordduken, som för länge sedan varit utdömd och likvisst ej ännu tycktes ha blifvit ersatt af en ny. Nej, hans mor hade ju aldrig råd att köpa någonting för egen del, alt hvad hon kunde spara ihop gick åt till hans dyrbara studieresor.

Det var eget att tänka, att Alie under dessa tre år, han varit borta, kommit att intaga en dotters ställning hos hans mor! Ja, han hade henne att tacka för mycket. När hans syster Ida så plötsligt rycktes bort, kort efter det han anträdit sin utrikes resa, skulle han naturligtvis blifvit tvungen att afbryta sina studier och vända om hem till den ensamma modern, om ej Alie då hade varit villig att intaga sin aflidna väninnas plats. Hon hade själf kort förut mist sin egen mor och stod nästan ensam i lifvet, men hon var, ehuru långt ifrån rik, dock tillräckligt förmögen för att kunna lefva oberoende — ja, han visste genom Ida, att hennes plan hade varit att gifva sig ut på resor i främmande länder, och då var det ju alltid en uppoffring att i stället flytta till den gamla, som vid den tiden icke hade tanke för något annat än sin våldsamma, otröstliga sorg.

Fru Rode hade egentligen aldrig tyckt om Alie medan Ida lefde, det visste Rikard mycket väl. Hon hade till och med, alt sedan de båda flickornas barndom, ogillat deras förtroliga vänskap, först i anledning af Alies familjeförhållanden — modren lefde skild från sin man, systemen var en sångerska af andra rangen med ett något tvetydigt rykte — men sedan också på grund af Alies egen personlighet, som var alt för egendomlig och påfallande för att ej väcka misstroende hos en mor, som gärna ville göra sin dotter till ett praktexemplar af en normal kvinna. Ja, Alie hade visst varit mycket omogen ännu, då Rikard såg henne sist, ehuru redan då tjugutvå år gammal. Det var så mycket, som jäste hos henne, att hon ej kunde komma till harmoni så lätt som andra, mer torftigt anlagda naturer. Det var något så ombytligt och oberäkneligt i hela hennes väsende — hon kastades mellan entusiasm för vissa allmänna idéer och intressen och en förbehållsam kyla så snart man kom in på känslornas område. Försökte man blott att på långt håll närma sig hennes djupare känslolif drog hon sig ängsligt tillbaka och slog bort hvarje allvarligt ord med skämt.

Rikard undrade, om hon förändrat sig mycket under dessa sista år, då hon och modern nu tycktes förstå hvarandra så väl. Men modern hade nog också förändrat sig, Alies inflytande hade gjort sig gällande öfver den gamlas mottagliga natur, hennes lifsåskådning hade vidgats och Rikard hade mången gång vid läsningen af hennes bref känt, att han hade Alie att tacka för att hans mor förstod honom så väl och kunde följa honom i alla hans intressen. Tidiga sorger och ett enformigt, tillbakadraget lif hade samlat litet damm öfver en af naturen klar intelligens; men på de sista åren hade luften rensats i hemmet, det kände han, en friskare vind hade fått spelrum mellan tak och vägg, hans mor var hans så helt och hållet nu, förstod hon honom i alt, delade alt med honom såsom sällan ålderdomen förmår göra det med ungdomen.

Rikards känslor värmdes för Alie mer och mer, då han med porträttet i handen tänkte på alt detta. Det var egentligen underligt att han, som alltid varit så lifligt

intresserad af henne, dock aldrig hade varit förälskad i henne. Ida hade alltid önskat att han skulle blifva det och gjort allt för att sammanföra dem så ofta som möjligt; med modern åter hade förhållandet varit motsatt. Rikard skrattade ännu, då han tänkte på, hur orolig hon hade varit, om de någon gång händelsevis blifvit lemnade på tu man hand, och hur hon alltid haft ett eller annat litet förargligt yttrande om Alie, när hon tyckt sig märka, att Rikard var mer än vanligt intresserad af henne.

Nå, nu hade väl allt detta förändrat sig. Om de nu, då de återsågo hvarandra, skulle lära att älska hvarandra, så kunde väl förmodligen ingenting glädja modern mer. Fast underligt var det ändå, att hon så föga talade om Alie i sina bref. Hennes namn förekom naturligtvis oupphörligt, så sammanknutet som det var med moderns dagliga lif, men aldrig några uttalanden om hvad Alie under dessa år blifvit för henne, aldrig någonting, som egentligen var egnadt att väcka Rikards intresse för henne. Det var förmodligen en finkänslig grannlagenhet af modern; hon var rädd att Rikard skulle tro, att hon ville inverka på honom i detta afseende, liksom Ida förr försökte göra.

Rikard kände sig egentligen ej skapad för det husliga lifvets undångömda lycka och hade just aldrig varit tilltalad af tanken att gifta sig med en flicka utan nämnvärd förmögenhet. Han älskade lifvet i stor stil och hade alltid drömt om att gå andra vägar än medelmåttans vanliga. Och dock hade han aldrig kunnat besluta sig för att göra ett lysande parti, oaktadt tillfälle därtill mer än en gång erbjudit sig under hans vistelse i utlandet, där han lefvat mycket med inom det högre sällskapslifvet och blifvit firad och bortskämd af vackra och spirituella damer af flera nationaliteter. Var det icke ändå innerst tanken på Alice, som gjort att han hela tiden varit så kallsinnigt emot dessa förförelser?

Han satt länge kvar med porträttet i handen och moderns bref framför sig. Modern hade skrivit som förklarande text till bilden: »Jag har just fått bref från dig, och Alie sitter otålig och väntar på att få del af innehållet».

Brukade således Alie få del af hans bref? Och väntade hon verkligen med otålighet härpå? Och han, som plågade skriva så förtroligt till modern — lägga hela sitt sjäslif öppet för henne, meddela henne alla sina planer, hvarje den flyktigaste känslöstämning! Hvad Alie kom honom nära med ens! Hon hade således under alla dessa år lefvat i förtrolig beröring med hela hans inre lif. Han började längta efter att återse henne och det var med verklig spänning och en obestämd förkänsla af, att hans lif först nu skulle börja blifva rikt och personligt, som han på våren styrde kosan mot fosterlandet.

Han väntades tidigt på f. m. med ångbåt från Lübeck. Alie hade just fått hem en ny vårklädning och hade tagit den på, då hon kom in till frukostbordet. Hon brydde sig i allmänhet icke mycket om sin klädsel och kunde nyttja samma klädning dag ut och dag in i årtal. Men när hon gjorde sig något nytt använde hon alltid mycket möda på att välja någonting verkligt vackert, utan att bry sig synnerligen mycket om det herskande modet för dagen. Det fans ett ord, som för henne betecknade det hon mest af allt afskydde i världen: det banala — antingen det nu gaf sig uttryck i ord, känslor, möbler, kläder eller prydnader! Hällre ohöflig, än banalt artig — hällre hård och frånstötande än banalt känslöfull, hällre klädd i afstickande färger och i tyger, som als icke passade för årstiden, än i en banalt vårdad modedrägt. Den drägt hon nu valt för att mottaga Rikard klädde henne så väl, att fru Rode, som var mycket svag för skönhet och aldrig kunnat tåla en ful människa, blef lifligt betagen, då hon fick se henne, vände henne rundt flera gånger och beundrade henne.

»Mycket, mycket vackert. En så egendomlig, sjögrön skiftning på den där atlasen i lifvet! Jo, jag tackar, jag! Ett så öfverdådigt perlbroderi! Det där som faller ned kring halsen som ett regn — det ser mycket pikant ut. Vänd på dig litet — nej, inte så där, sväng dig om så där hastigt som du brukar. Du skulle se hur det glimmar af perlorna. Sådant där glitter passar just för dig, en ormaktig, hal liten trollpacka som du är. Det är som något man vill hålla fast, men som alltid glider en ur händerna. Hon är alldeles lik en såpbubbla i dag, hela flickan!»

»Den bilden var inte så dum, lilla tantis», sade Alie, som i dag tycktes vara i ett humör lika strålande som hennes perlor. »Det är ändå roligt att vara väl klädd. Jag känner mig som om jag kunde hoppa öfver småtak i dag.»

Hon stod vid bordet och lade sista hand vid ordnandet af en stor blomskål med perlhycinter, gullvifvor och blåsippor, instuckna i mossa.

Fru Rode betraktade den varma färgen på hennes kind och det skimmer, som låg öfver hela hennes uttryck; och plötsligt kommo tankar öfver henne, som låto en liten skugga glida öfver hennes öppna, rörliga ansigte.

»Du ämnar väl inte behålla den där drägten på i dag», anmärkte hon tort. »Jag är rädd att Rikard skall finna det löjligt, att du tar på dig det bästa du har så här dags på morgonen.»

Alie svängde sig om med en blixlik rörelse, så att perlorna gnistrade; rodnaden brände sig fast med skarpa kanter uppåt tinningarna; hennes litet nervösa röst, som var ett ytterst känsligt instrument, tolkande alla de växlande stämningar, hon var så angelägen om att dölja, fick ett hvasst och obehagligt tonfall, då hon inföll: »åh, var inte rädd! Jag skall inte lägga några krokare för tants gullgosse» — och härmed sprang hon in i sitt rum, klädde om sig på två minuter och kom åter ut i sin något illa medfarna, svarta vinterklädning. Feststämningen var borta både hos henne och fru Rode, hvilken satt och grämde sig öfver att hon sårat Alie och funderade på hur hon skulle få henne glad igen.

Denna lilla misstämning kastade en skugga öfver hennes glädje, då hon en stund därefter fick omfamna sin son. Hon såg också att Rikard kände sig obehagligt berörd af det flyktiga och konstladt likgiltiga sätt, hvarpå Alie hälsade honom.

»Hvilken otäck, gammal gumma jag är», sade hon för sig själf. »Jag som just ville att hela hemmet skulle stråla emot honom, då han kom — och så har jag själf förstört hela glädjen med mina dumma och onödiga farhågor.»

»Vänta — nej, du skall inte berätta någonting förr än Alie kommer in», afbröt hon sonen, då de suto tillsammans i soffan i hvardagsrummet, sedan han packat upp och ordnat alla sina saker, hvilket skedde strax sedan han kommit inom dörrarna. »Låt mig gå efter Alie först.»

»Men hör nu, mamma, säg mig, hvad går det egentligen åt Alie?» utbrast den unge officern och sprang upp. Han satt aldrig många minuter på samma plats. »Hvarför tog hon så snävt och ovänligt emot mig? Jag som trott mig förstå af mammas bref, att hon ändå hyste både intresse och vänskap för mig.»

»Det gör hon också, Rikard, det kan du vara säker på. Så som hon följt med hela ditt lif under alla dessa år —»

»Således är det bara den vanliga, svenska tillgjordheten», utbrast han, förtretad. »Jag mins det där sen gammalt — här i norden kan en flicka aldrig vara naturligt vänlig mot en man, utan det skall vara god ton att vara fjär och förbehållsam och försigtig, som vore hennes dygd i fara vid minsta blick från en karl. Jag är van att umgås på en helt annan fot med unga damer, skall jag säga mamma. Amerikanskorna t. ex. hur naturliga och kamratligt vänliga äro de icke mot en man, så snart de lärt känna honom. Usch, jag kan inte med det där svenska pryderiet och hyckleriet!»

Han gick af och an och kastade tillbaka rockuppslagen, som om de tryckte honom på bröstet. »Puh! Hvad det ändå är för en kvalmig atmosfär här i vårt hederliga Sverge.»

»Men det är verkligen inte als likt Alie att vara pryd, det försäkrar jag dig.»

»Nå, så bed henne komma in då och säg, att jag verkligen inte är så farlig. Hon behöfver inte als använda så starka medel för att hålla mig på afstånd. Jag har en mycket fin näsa i det fallet och har ännu aldrig fallit en kvinna besvärlig — aldrig gjort min kur för någon, som ej uppmuntrat mig därtill.»

»Alie, Rikard tycker det är så konstigt af dig, att du håller dig undan på detta sätt» — fru Rode talade i den halföppna dörren in till Alie, som satt och skref, »han är riktigt förargad på dig. Kom ut nu!»

»Jag har inte tid», svarade Alie utan att se upp. »Jag måste få af det här brefvet i dag.»

Först vid middagen visade hon sig åter, och fru Rode såg, att Rikards blickar nu underkastade henne en tämligen omild kritik. Detta gjorde henne med ens så förunderligt varm om hjärtat för Alie. Hon höll i själfva verket af henne som en dotter och tålde aldrig af andra den minsta anmärkning mot henne. Hon ville gärna att hennes son skulle beundra henne — bara han icke fäste sig vid henne på allvar. Hvarför hon egentligen var så rädd för detta gjorde hon sig icke riktigt reda för.

»Det är bäst Rikard väljer någon, som jag aldrig förr sett», brukade hon ibland helt uppriktigt säga till Alie. »Jag har så stora fordringar, att ingen som jag känner någonsin kan tillfredsställa mig. Därför vill jag inte känna henne förr än det är för sent att ändra — då får jag naturligtvis lof att försöka vara nöjd.»

Detta hade dock icke hindrat henne att oroas af den lifligaste svartsjuka å sonens vägnar hvarje gång hon sett någon annan man egna Alie sin hyllning.

»Hvad alt är sig likt här», sade Rikard, då de efter middagen suto tillsammans alla tre. »Samma stick-korg, som jag alltid brukade leka med och trassla till garnet — mins mamma det — och samma gamla, nötta album, som jag till mammas förtviflan brukade sitta och knäppa på.»

»Ja, och du har ännu samma oro i fingrarna, kan jag märka», sade modern och slog honom skämtsamt på händerna.

»Ja, och i benen», inföll han och sprang upp. »Mins du, hur du brukade förmana mig att man bör sitta stilla och icke gå så där af och an, när man talar. Se här — de gamla märkena på mattan efter min kammarmotion här inne om kvällarna. Åh, hvad det allsammans kommer lefvande tillbaka för mitt minne! Men hvad jag icke förstår», sade han och stannade, »det är, att ni kunnat lefva på det här sättet i så många år utan den minsta omväxling. Mamma, som är gammal och gått igenom så mycket, det kan så vara — men Alie — dag ut och dag in lika — och det medan jag tumlat om i lifvet under så många, olikartade förhållanden — gjort fälttåg i Afrika, upplefvat alla möjliga äfventyr — jag vet inte, jag får förnimmelsen af något trångt och förkväfdt när jag tänker på det lif, ni fört. Har du varit lycklig med detta, Alie? Hvad är det som förmått dig att lefva så — det skulle jag bra gärna vilja förstå.»

Han stannade, kastade sig ned i den lilla soffan bredvid henne och började leka med hennes brodergarn.

Hon satt med återhållen andedrägt, lutad öfver sitt arbete. Hennes hjärta bultade våldsamt. Om han bara ville gå sin väg — ej sitta henne så där nära, ej snudda så där vid hennes axel, som han gjorde, då han lade handen på soffryggen bakom henne. Åh, om han ville resa sig upp och gå — bara en liten bit bortåt rummet, så skulle hon nog återvinna sin själfbeherskning och kunna svara honom lugnt och naturligt. Men att se upp på honom nu, då han satt så nära — det var icke möjligt.

Han väntade några minuter på ett ord från henne — men då hon fortfarande satt med hufvudet nedböjdt, blef han åter förtretad öfver hvad han kallade hennes

pryderi, reste sig och gick till modern, som satt i en gungstol, hvilken han nu med pojktaktig lekfullhet började sätta i så häftig rörelse att den gamla skrek på samma gång som hon skrattade af glädje att ha sin gosse stående där, som i forna tider. Han kom att stå nästan med ryggen vänd mot Alie, och hon kunde nu obemärkt se upp på honom. Hon hade alltid beundrat nackens fina form — figurens smidiga styrka, som hade något af en stålfjäders spänstighet, då han sprang upp så där plötsligt, som han vanligtvis brukade göra då han blef ifrig. Hans utseende hade egentligen en fin, nästan kvinlig skönhet, fast präglad af en brinnande, nervös energi och en verksam, arbetande intelligens, som hade något smittande och elektriserande. Alie hade alltid känt, att man icke kunde vara sysslolös i Rikards närvaro, och hon fann sig nu träffad af hans kritik öfver det något apatiska drömlif hon fört de åren han varit borta.

»Vårt lif har inte varit så enformigt, som du tror», sade modern efter en stund. »Du har minsann vetat att hålla oss i spänning med alla dina planer och dina vilda företag. Under fälttåget följde Alie på kartan alla dina manövrer — hon hade skaffat sig stora specialkartor från Paris och ett par digra arbeten öfver Algier. Du skulle sett henne, närsynt som hon är, hur hon låg dubbel på det stora salsbordet för att kunna se på kartan — och hur hon snäste mig, stackare, när jag ibland gjorde dumma frågor och inte hade riktigt reda på din marsch-rut. Ja, vi lefde i en spänning, som om vårt eget hus varit belägradt af fiender.»

Rikard såg på Alie och fick ett ögonblick reda på hennes blick. Han såg däri något, som liknade en reflex af det lefvande intresse modern beskrifvit. Han blef värmd häraf och närmade sig henne åter.

»Och ni väntade naturligtvis med hvarje post att få höra, att jag fallit för någon arabs kula?»

»Naturligtvis!» svarade Alie, och skalkaktigheten fick öfverhand öfver förlägenheten. »Tant såg Rikard hvarje natt ligga badande i blod på ett öfvergifvet slagfält, under det korparna då och då högo sig ett stycke kött till föda.»

»Usch Alie, sådana otäcka ord du har. Jo, du må tro, Rikard, det var roligt, när jag höll på att förgås af ångest för dig att höra henne tala i den där vägen — —»

Rikard såg häpen ut.

»Men det gjorde naturligtvis inte Alie då!»

»Jo visst», sade fru Rode och alla de små vecken vid hennes ögon började att röra sig och småle. »Du tror kanske, att hon sökte trösta mig — att hon sade mig några vänliga och lugnande ord? Nej, långt därifrån. Hon bara grälade på mig och sade att jag var dum och löjlig och odräglig, och att om jag inte upphörde att beklaga mig skulle hon gå sin väg och jag skulle aldrig få se henne mer o. s. v.»

»Ja», sade Alie, som nu började blifva mer lik sig själf och falla in i sin vanliga, skämtsamma ton. »Det var det enda, som hjälpte. När jag riktigt hade grälat på henne en lång stund upphörde hon vanligtvis att gråta och jämra sig, och ibland lexade jag till och med upp henne så grundligt, att jag fick henne att skratta. Men talade jag vänligt till henne och sökte uppmuntra henne, då blef det bara sju gånger värre. Då blef hon riktigt ond på mig och sade, att jag talade mot mitt bättre vetande och att det vore bättre, om jag åtminstone ville erkänna att Rikard var sårad eller fången eller död eller — ja, gu'vet, om hon inte ibland misstänkte araberna för att vara människoätare och servera Rikard som stek på middagsbordet. Jo, medge, tantis lilla, att du inte var riktigt säker på den saken. Fast det vågade hon förstås aldrig säga till mig, ty då visste hon att jag skulle skämt ut henne för hennes okunnighet.»

»Tro inte på hennes dumma prat, käre Rikard!» sade fru Rode och slog henne på kinden — Alie hade stigit upp och stod framför den gamla, lutad öfver henne, stödande sig på gungstolens armstöd. »Ibland hittade hon på att hålla med mig och öfverdrifva min or», fortfor hon, vänd till Rikard. »Då låtsade hon själf vara alldeles förtviflad, så att jag måste trösta henne.»

»Och det var naturligtvis bara spel?» frågade Rikard, som blifvit helt vekt stämd vid skildringen af hur dessa båda lefvat blott i tanken på honom, medan han varit ute och uppsökt äfventyr och endast tänkt på att göra sitt eget lif så rikt och intressant som möjligt. »Du var själf aldrig det minsta orolig för hur det skulle gå mig, Alie?» Hon släppte gungstolen, vände sig om och såg honom in i ögonen. Han grep hennes händer och kysste dem, men hon drog dem fort tillbaka. »Skola vi inte gå ut en stund?» frågade han. »Här känns så kvaft och jag är inte van att sitta inne en hel eftermiddag. Mamma vill inte — nej, det kunde jag tro, du har naturligtvis alldeles kommit ur vanan att promenera nu, när jag varit borta — men, Ali? Har du varit ute i dag?»

»Nej, men — —»

»Går du inte ut för hvarje dag?»

»Åhnej, inte precis!»

»Men hvad är det för ett lif! Sitta mellan fyra väggar — ung, som du är! Alie, åh, hvad jag hade lust att lära dig, hvad det vill säga att lefva! Kom med mig nu!»

Nej, Alie ville inte. Hon hade alla möjliga förevändningar. Hon skulle sy ut det där mönstret — hon hade litet ondt i hufvudet, det såg så regnigt ut o. s. v. Men Rikard gaf icke vika. Hans friska energi och lefnadslust verkade så smittande, att Alie själf började tycka, att hon lefvat som en riktig mullvad, och att hon väl kunde behöfva skaka af sig litet jord.

Och så gingo de — gata upp och gata ned — utåt Djurgården, hem öfver Ladugårdsgården och Lill-Jans och Villastaden. Han ville se på alla nybyggnader, alla planteringar, som vuxit upp sedan han reste. Att hon, som icke hade hans vana vid

marscher och strapatser kunde blifva trött af en så lång promenad, föll honom icke in. Han hade aldrig tanke för annat, än hvad som för ögonblicket intresserade honom själf, och Alie skulle förr ha gått tils hon stupade än hon velat låtsa om att hon var trött.

Dylika promenader upprepades sedan ofta och äfven fru Rode, som under flera år fört ett nästan fullkomligt stillasittande lif, blef snart tvungen att följa med Rikard ut på visiter, på teatrar, på utfärder utåt landet.

»Jag är i alla fall tacksam, så länge jag slipper vara med om springlekar», sade gumman humoristiskt en dag då Rikard hade öfvertalat henne att följa med till en familj på landet, där det fans fullt med ungdom i huset.

»Ja, men det slipper nog inte jag», sade Alie, »fast jag aldrig har kunnat fördraga springlekar i all min dar.»

Om förmiddagarna arbetade Rikard några timmar inne i sitt rum på ett större krigsvetenskapligt verk, till hvilket han samlat material under sina resor. Han tålde då ej att störas af ett enda ljud — ingen fick röra sig i rummet utanför, ingen fick ens taga i en dörr. Alies rum låg på ena sidan av salen, hans på den andra. När det då någon gång hände att hon kom in utifrån, då han satt och arbetade, ville hon ej gå igenom salen, utan kunde sitta långa stunder i köket och vänta på, att han skulle gå ut. Detta såg modern, men det föll henne icke in att göra någon invändning häremot. För henne var det själfallet, att alt och alla skulle underordna sig under hans trefnad.

Före middagen voro alltid både modern och Alie ute i köket och hjälpte kokerskan med matlagningen, oroliga för att ej middagen skulle bli färdig på klockslag. Alie sprang af och an, lyfte på grytlocken, stack in ett vedträ i spisen för att det skulle brinna bättre, hælde upp soppan, hjälpte till med dukningen och vände på roastbiffen, mycket ängslig för att den ej skulle blifva lagom stekt. Rikard hade blifvit så bortskämd, att han nästan aldrig kunde få någon mat här hemma, som smakade honom. Modern skaffade hem kött från stadens förnämste slagtare och öfveransträngde sig i ekonomiskt afseende för att kunna bjuda honom ett godt bord. Han var visserligen alt för älskvärd för att göra någon direkt anmärkning, men hans kritiska blickar, den försigtighet hvarmed han först smakade på hvarje rätt, samt hans allmänna uttalanden om det förträffliga franska köket, sade dock tydligt nog, att hennes ansträngningar voro förgäfvade.

Rikard hade emellertid ingen aning om alla dessa omsorger och fick af Alies yttranden snarare det intrycket, att hon var mycket likgiltig för alla husliga bestyr. Hon uttalade sig föraktligt om herrarnas vanliga svaghet för ett godt bord och förklarade, att en förnuftig människa icke borde ställa några andra fordringar på sin föda, än att den vore sund och närande — gurmandien vore ovärdig en tänkande varelse. I allmänhet bestred hon nästan alt, hvad Rikard yttrade, och angrep hans åsigtter och lefnadsvanor på alla möjliga punkter, samtidigt med att hon i djupaste hemlighet var villig till hvilket personligt offer som hälst för att hans trefnad ej i något fall skulle störas.

Han var i allmänhet litet för hastig i sina slutsatser och alt för tvärsäker och absolut i sina omdömen, samt var van att imponera och bli trodd på sina ord i synnerhet när det gälde unga damer. Men här mötte honom för första gången hos en kvinna en kritik, som häjdade honom steg för steg, tvang honom att motivera hvarje påstående och rätta hvarje förhastad uppgift. Han öfverraskades oupphörligt af att finna, hur mycket Alie hade läst och tänkt och hvilket förträffligt minne hon hade. Hon var honom fullt vuxen på hvarje punkt af allmänt mänskligt vetande och hade till och med ej så litet fackkunskaper i hans egna hufvudämnen, hvilka hon, då han yttrade sin förvåning öfver hennes insigter i detta afseende, sade sig ha studerat för att sätta modern i tillfälle att bättre följa honom. Han var alltid full af planer och initiativ, och han öfverraskades af den lätthet, hvarmed hon satte sig in i hans idéer äfven när det rörde ämnen så främmande för henne som strategi, förbättring af krigsmaterielen o. d.

Han blef också mer och mer lifligt intresserad af hennes samtal och tillbragte större delen af dagen i hennes sällskap. Men på samma gång som han beundrade henne och fängslades af hennes vakna intelligens, var det dock något i alt detta, som verkade litet afkylande på hans känslor. Man kunde ej säga att hon var okvinlig, hvarken i utseende, rörelser, sätt att tala eller i afseende på lynnet och karaktären; tvärt om, hennes hängifvenhet för hans mor, hennes själförsakande lif hos henne voro drag af äkta kvinlighet — och dock! Han tog sig själf i förhör och frågade sig om det ej kanske endast var hans manliga egenkärlek, som kände sig litet kväst af att veta hvarje ord och handling stå under en kvinnas kritik; om det han saknade hos henne kanske endast var den blinda beundran, som han för så godt pris plögade vinna af hennes kön. Han sade sig själf, att det endast var hans sämre, egoistiska, egenkära jag, som kände sig tillbakastött af henne, under det att alt det bästa inom honom, hela hans djupare personlighet drog honom till denna kvinna, som förstod honom så fullständigt, som var ett så ypperligt sällskap för honom och som skulle kunna blifva hans verkliga maka i en så mycket rikare och fullare mening än någon annan, han känt. Han började öfvertyga sig själf om, att han älskade henne. Det var visserligen ej en sådan kärlek, som han stundom drömt om — ej denna alt beherrskande lidelse, hvilken poeterna besjunga. Men han var troligtvis icke mäktig en sådan kärlek, hans fantasi och tankar voro alt för starkt tagna i anspråk af hans vetenskapliga intressen och han sade sig själf, att han i sin hustru snarare behöfde

ett intelligent och angenämt sällskap, en väninna, med hvilken han kunde utbyta tankar, än en älskarinna att jollra med. Och en dag, då de voro ute på en af sina vanliga promenader bad han henne att blifva hans.

De kommo ej hem tillsammans. Alie kom först och då modern frågade efter Rikard, mumlade hon någonting om »ett ärende» och skyndade sig förbi henne och in i sitt rum med hatten på och floret neddraget för ansigtet. Fru Rode var van vid Alies underligt växlande lynne, i synnerhet sedan Rikard kommit hem, men hon greps dock nu af en oförklarlig ångest, utan att kunna göra sig reda för, hvad det var hon fruktade. Hon visste att det var lönlöst göra Alie några frågor, då hon befann sig i en sådan sinnesstämning som nu, och väntade därför otåligt på sonens hemkomst. Han kom också snart, såg nervös och upprörd ut och drog genast modern med sig in i sitt eget rum och stängde dörrarna.

»Säg mig hvem det är, som Alie är kär i?» frågade han tvärt. »Och hvarför har mamma inte talat om det för mig?»

»Hvad säger du?» utbrast hon häpen. »Har Alie sagt att hon är kär — i någon annan än dig?»

»Nej, det har hon inte sagt, men hon vägrar kort och bestämdt att blifva min. Och hon vill ej gifva mig något skäl.»

»Åh, det är inte möjligt — det är inte möjligt!» utbrast modern. »Det måste vara ett missförstånd — jag skall tala vid henne.»

»Ja — men inte öfvertala henne», inföll Rikard och höll henne kvar. »Jag vill inte ha en hustru, som endast genom öfvertalningar blir min. Jag trodde att hon — det är obegripligt, hur man kan misstaga sig så. Försök i alla fall att få veta om det är någon annan.»

Fru Rode skyndade in till Alie och tilltalade henne i en smärtsamt upprörd ton.

»Min kära Alie, detta hade jag inte väntat af dig! Hvarför har du inte från början visat att du inte tyckte om honom? Du har ju tvärt om uppmuntrat honom med den största vänlighet och tillmötesgående? Och hvad har du egentligen emot honom? Hvar kan du finna en man, som bättre skulle passa för dig?»

»Vill tant således ha mig till sonhustru», frågade Alie skarpt och såg först nu upp med glimmande ögon och flammande kinder. Hon var sysselsatt med att byta skodon efter promenaden. »Borde inte tant tacka mig i stället! Har jag inte alltid vetat kanske, att tant långt ifrån ansåg mig god nog åt sin son? Och tror tant jag vill tränga mig på — och bli din sonhustru mot din vilja?» Hon böjde sig åter ned och började knäppa upp den återstående kängan med en sådan häftighet, att knapparna flögo utåt golfvat.

»Min gud, Alie, är jag då verkligen en sådan elak gammal käring, att det är för min skull, som du afvisat min son?»

»Nej, för min egen skull», utbrast Alie, kastade kängan framåt rummet och kröp ned på golfvat för att leta efter sina skor under sängen. »För att jag inte vill att tant och jag skola bli osams — och det skulle vi naturligtvis bli, när tant såg, att jag inte gjorde din son lycklig.»

»Men — min snälla vän — det skulle du visst —»

»Nu narras tant», ropade Alie och reste sig upp med sina skor i handen. »Kan tant ha samvete att säga mig midt i ansigtet att tant tror, att Rikard skulle bli lycklig med mig?»

»Ja, men kära Alie, hvarför skulle han inte — —»

»Liksom tant inte visste det! Liksom tant inte visste, att jag är häftig och nervös och orolig till lynnet, och att han behöfver en lugn och harmonisk hustru — och liksom tant inte visste, att han behöfver pengar, när han skall gifta sig, och att hans hustru snart skall hänga tung som en kvarnsten kring hans hals, om han tvingas att lefva i små och tränga förhållanden! Och liksom tant inte visste, att jag är en sådan natur, att i samma ögonblick jag märkte eller bara anade något sådant skulle jag, till hvad pris som hälst, försvinna ur hans lif!»

»Och först och sist!» fortfor hon efter en paus, och hennes stämning var nu sväfvande och osäker, »liksom tant inte visste, att han als inte älskar mig, att han bara inbillar sig det, därför att han trifs i mitt sällskap och därför att du och jag hålla af hvarandra — och — sådana där yttre anledningar.»

Fru Rode var förstummad. Den fråga, hon hade velat komma fram med och tvinga henne att besvara på samvete: »älskar du någon annan, efter du afvisat honom?» dog på hennes läppar. Tycktes det ej i själfva verket framgå af alt hvad Alie nyss sagt, att hon dock verkligen älskade honom? — Ej en tanke på sig själf — endast på honom och hans lycka. Detta rörde moderns hjärta djupt, hon drog Alie i sina armar, kysste henne och sade: »men om du ändå misstär dig, Alie? Om han i alla fall verkligen älskar dig? Då är det ju klart att du, och endast du, är den, som kan göra honom lycklig.»

»Nej, det tror jag i alla fall inte. Om han också älskade mig verkligt nu — fast det gör han inte, det vet jag — jag är alt för klarsynt, ser tant, det är min olycka — men om — så skulle jag kanske inte kunna säga nej. Ty man säger inte nej till Rikard —» hon stannade, och det for ett uttryck af öm stolthet öfver hennes drag. »Man säger inte nej till honom!» upprepade hon, drömmande.

»Nu går jag efter honom, Alie», utbrast modern.

»Nej, nej! låt mig tala till punkt. Jag skulle kanske inte kunna säga nej — men det vore en olycka, ty jag skulle aldrig våga tro hvarken på honom eller mig själf. Det är inte bara mot andra jag är kritisk, ser tant, jag är det framför alt mot mig själf. Jag

skulle alltid plågas utsägligt af tvifvel på mig själf, af fruktan att han en dag skulle upptäcka, att han misstagit sig på mig, att jag inte kunde vara alt det för honom, som han väntat.»

»Men, kära Alie, om du inte kan vara tillräcklig för honom, så kan visst inte håller någon annan — —»

»Jo bevars», ropade hon ifrigt. »Hvilken annan flicka som hälst, snart sagdt, skulle passa honom bättre än jag. Andra äro inte så tviflande — de taga emot alt hvad de få utan att granska det så noga — och så kunna de så utmärkt bra nöja sig med halfheter och kompromisser, men det kan inte jag — jag ville vara alt, alt, absolut alt för min man — samma dag jag upptäckte, att jag inte längre vore det — —»

»Nå — hvad då, din toka?»

»Jag skulle skjuta honom», sade hon i en ton, som skulle föreställa skämtsam, men hon spände med det samma blicken i den gamla med ett par så stora, allvarsamma ögon, att denna förlorade all lust till att vidare öfvertala henne.

»Jag trodde aldrig, att du var så öfverspänd, Alie, du med all din kritiska snusfornuftighet. På det sättet kan du ju aldrig gifta dig.»

»Nej, hvem säger annat! Man skall vara ett barn eller en idiot för att taga ett sådant steg — —»

»Ja — eller också skall man kunna älska. Kan man inte det, så medger jag — —»

»Älska! Tant begriper ju ingenting. Det är just, om man älskar, som man inte vågar — hvad gör det eljest — hvad skulle det göra mig, om jag gjorde Pål eller Per olycklig — men att binda en man, som man älskar, vid sig för hela lifvet — du gud, hvilket enfaldigt själförtroende!»

»Nej, Alie, nu tror jag ändå, att jag ber Rikard komma!»

»Gör det, om tant vill», sade Alie och gaf henne åter en allvarsam, nästan hotande, dunkelt glimmande blick. »Jag skall då bara upprepa mitt nej, nej, nej, så att det genljuder genom hela huset.»

Rikard väntade modern otåligt inne i sitt rum. Hon beredde sig att meddela honom alt, men han gjorde henne bara den enda frågan: »älskar hon någon annan?» och då hon nekande besvarade denna, ville han icke höra mer, utan tog sin hatt och gick ut.

Hans egenkärlek var djupt sårad. Han hade litat så säkert på sin makt. Han hade aldrig förr förgäfves sökt närma sig en kvinna — han hade alltid blifvit mött på halfva vägen och ändå hade han aldrig gifvit så mycket af sig själf till någon annan, som till Alie. Och han var van att lyckas icke blott i detta afseende. Han hade aldrig haft en allvarsam motgång, aldrig tvingats att afstå från ett fattadt beslut, alltid genomdrifvit sin önskan i hvarje punkt, där detta legat honom om hjärtat. Och nu tvingade honom hans stolthet att afstå från sitt mål utan att ens göra ett försök att öfvervinna det motstånd, som så oväntadt hade rest sig i hans väg. Ty att tigga sig till kärlek — nej. Han ville icke längre hafva den, han skulle icke taga emot den, om den nu frivilligt erbjöds honom.

Han hade under dessa år i utlandet alltid haft en förnimmelse af, att Alie satt hemma och väntade på honom, att hon liksom höll lyckan i beredskap åt honom, när hälst han ville komma och hämta den. Han kände sig nu förbittrad på henne, som om hon bedragit honom, och han hade en känsla af, att han nu gjort upp räkningen med sitt förflutna lif, hvilket var så nära sammanknutet med tanken på henne och att framtiden hädanefter låg fri och öppen för honom, lockande honom att söka ersättning för sina förlorade illusioner.

Han undvek Alie ett par dagar och beslöt sig sedan plötsligt för att resa bort på en tid. Han for till en badort i Norge, uppträdde där som ifrig kurtisör och förtjusade alla de unga norskorerna genom sin svenska officers-elegans. Hans nuvarande sinnesstämning gjorde honom synnerligen mottaglig för en verklig förälskelse. Det behöfdes blott att det nu kom i hans väg en naiv, omedveten ung flicka, motsatsen till Alie — och den tändande gnistan var redo att falla.

Och hon kom. Och den föll.

Fru Rode fick ett långt, långt bref — ett bref, som egentligen tycktes vara skrifvet för Alies räkning, och som hon naturligtvis också fick läsa. Detta innehöll, utom några få, men varma uttryck om hans kärlek och hans lycka, hufvudsakligen ett slags filosofiska betraktelser öfver kärleken, tydligen hopkomna som själf försvar.

»Hvarför älskar jag henne — just henne, har jag frågat mig själf. Ty hos en förnuftig människa bör det ju alltid vid hvarje handling och till och med vid hvarje känsla finnas ett därför. Jag har träffat många mer utvecklade kvinnor, som bättre än hon kunnat förstå mitt inre själslif — ja, jag har alltid företrädesvis sökt sådana kvinnors sällskap. Hvarför har jag då icke älskat en af dem?»

»Hör! hör!» inföll Alie.

»Vänta. Han lägger till något här — det är för din räkning —: »eller hvarför har, när jag älskade en af dem, jag ej varit i stånd att väcka hennes genkärlek?»

»Nu vill han stryka öfver med hartassen», afbröt Alie. »Den där lilla lögnen hade han als inte behöft besvara sig med att kasta till mig som en allmosa.»

»Åh, Alie!»

»Nå, fortsätt, lilla barn» — det var Alie som kallade fru Rode så, aldrig omvänt — »låt oss nu inte uppehålla oss vid småsaker! Jag brinner af otålighet att få höra mer.»

»Man skulle väl kunna tycka att kärleken framföralt borde uppstå mellan dem, som bäst förstå hvarandra, som kunna lefva ett helt och fullt själslif gemensamt. Men det är icke så; dessa utvecklade kvinnor, som förstå oss helt, dem vilja vi hafva till väninnor — som sådana äro de ovärderliga, vi beundra dem, vi ha stor behållning af

att utbyta tankar med dem, vi finna dem i hög grad intressanta, men — vi älska dem icke.»

»Nu är han litet ologisk», inföll åter Alie, som råkat i en mycket uppsluppen sinnesstämning. »Nyss älskade han dem ju — men det gör det samma, gå på bara — jag tycker om hans naiva själmotsägelser. Således — vi älska dem ej!»

»Det är nämligen så, tror jag, att kärleken lyder helt andra lagar än hela vårt öfriga känslolif.»

»Det är sant — den kommer som en nysning — utan att man egentligen vet af, att man förkyllt sig.»

»Alie då!»

»Så ja, barnet mitt, blif inte stött! Din son är ju när alt kommer omkring inte så olik andra dödliga. Han kan väl också få snufva en gång. Nå, vidare!»

»Det erotiska hör nämligen till ett helt annat område i själen än vänskap, tillgifvenhet, sonlig kärlek och dylikt. Det hvilar mest på motsättningarnas lag. Och därför fruktar jag, att när den modärna kvinnoemancipationen fått göra sitt verk —»

»Åh, alt bättre och bättre! Små reaktionära snärtar också! Mins tant hur vältaligt han för bara några få veckor sedan talade för kvinnans uppfostran till mannens jämnlige — men det gör ingenting. Vidare i texten! Det här roar mig obeskrifligt!»

Hon kröp upp i soffan närmare intill fru Rode, lade sin arm under hennes och följde med i brevet, medan hon läste högt.

»När kvinnan blir lika utvecklade, lika reflekterande, rasonnerande och medveten som mannen, så kommer det erotiska, som är det mest säregna i kärlekens natur, att försvinna ur världen. Kierkegaard har rätt då han säger, att kvinnans väsende är omedelbarhet — det är däri, »das ewig weibliche» egentligen består. Ja, du skulle bara se min Aagot, mamma, så skulle du bättre än om du läste dussintals afhandlingar i detta ämne förstå hvad jag menar. Du skulle se henne med dessa öppna, blå barnaögon, som blicka så undersamma och oskuldsfulla ut i den stora, okända världen —»

»Nej, hör!» utbrast Alie och klappade i händerna. »Hur näpet! Aldrig förr har jag vetat att Rikard var barnkär.»

Fru Rode lade handen på hennes mun.

»Tyst, otäcka unge!» sade hon. »Nu får du inte höra ett ord mer, när du hånar så där.»

»Ja, vet du hvad, jag har sannerligen också hört nog», ropade hon och sprang upp. »Nu går jag in till mig och sätter mig att grubbla öfver kärlekens stora problem. Jag skulle ha lust att skriva en afhandling, som jag skulle kalla — vänta — jo — Kvinlighet och Erotik, skulle jag kalla den.»

Fru Rode skrattade förnöjdt åt Alies utgjutelser, som tycktes göra henne en riktig hjärtefröjd. De öfvertygade hennes omisständsamma sinne om, att Alie ej hyste någon djupare känsla för Rikard, som hon en tid varit benägen att tro, ty då skulle hon naturligtvis tagit hans förlofning på helt annat sätt. Fru Rode skulle ej riktigt kunnat förlåta sin blifvande sonhustru, om hon vållat Alie någon hjärtesorg. Men som det nu var, var gumman innerligt glad och belåten.

Rikard sände ej något porträtt af sin fästmö, då han påstod att de alla voro ofördelaktiga. Men hans bref voro mer och mer uppfyllda af lycka, kärlek och jubel, och moderns lätt antända fantasi blef häraf starkt påverkad till den blifvande sonhustruns förmån, och hon var mycket benägen att hålla af den flicka, som gjort hennes son så lycklig, och att se henne med hans ögon i den första kärlekens idealiserande ljus.

Det hade blifvit beslutadt, att den unga norska fästmön och hennes föräldrar skulle följa Rikard till Stockholm för att lära känna hans mor och välja bostad åt de unga. Fru Rode och Alie voro därför nu ifrigt sysselsatta att ordna hemmet för de främmandes mottagande. Alies lynne råkade under detta i ett nytt skede. Hon var retlig och nervös, ogillade alt hvad fru Rode föreslog och rörde sig med en sådan häftighet, att hon ett par gånger råkade slå sönder af gummans bästa porslin, under det hon lifligt förebrådde denna, att hon liksom enkom hade stält det i hennes väg. Fru Rodes goda lynne rubbades ej af detta, hon endast upphäfde en och annan from suck i sitt hjärtas innersta af belåtenhet öfver att det ej blef något af mellan Rikard och Alie.

»Så där nervös brukar Rikard också vara, så fort han har några praktiska bestyr», tänkte hon för sig själf. »Det skulle just blifvit ett skönt par! De hade väl sprungit omkull hvarandra i sin ifver, när de skulle sätta bo. — Det förstås — Aagot har väl sina fel, hon med. Men gudskelof att jag inte känner henne förut. Nu dröjer det väl i alla fall litet, innan jag kommer under fund med bristerna. Och så kan jag åtminstone tils vidare få glädjas oblandadt.»

Alie genomskådade henne fullkomligt — hon kunde läsa hvarje tanke, som rörde sig i den gamlas hufvud — och detta gjorde henne alt utom mildare stämd.

Fru Rode ville gärna, att den unga fästmön skulle bo i hennes hem under sin vistelse i staden, och hon öfverlade helt okonstladt med Alie om hur detta skulle låta sig göra, utan en tanke på att såra henne. Men en dag kom Alie plötsligt och meddelade henne, att hon skulle flytta bort, så att Aagot kunde få hennes rum.

»Jag har skaffat mig en inackordering i närheten. Det kommer ett stadsbud hit på eftermiddagen och hämtar min koffert», sade hon i en vårdslös ton, som gjorde hela denna anordning till en sak af ytterst ringa betydelse.

Den gamla släppte sopplesfen med hvilken hon just var på väg att hålla upp soppan.

»Hvad är nu detta för påfund? Hvad i all världen menar du?»

»Jag kan väl också behöfva lite omväxling», svarade hon skämtsamt. »Det är flere unga herrar inackorderade där. Och hvad skall jag här i huset att göra nu, när ende sonen är förlofvad.»

Fru Rode räckte ut sin hand och fick tag i Alies, som hon klappade.

»Jag förstår nog, hvarför du vill göra det — men jag kan inte finna mig i detta, att du rent af skulle flytta ur huset. Hvarför reser du då inte hållre och hälsar på dina vänner på landet på ett par veckor, som du ändå tänkt?»

»Nej, hör, en sådan elak gammal gumma hon är! Hon unnar mig inte ens att vara i samma stad som hennes sonhustru!» utbrast Alie med antagen munterhet. »Jag skall nu bort, ju längre dess bättre. Jag dugde nog under de ensamma, sorgliga åren, i brist på någon annan. Nu har man sin son hemkommen från Afrika och så en ung vacker fästmö på besök — hvad skall man då med gamla Alie att göra! Men det lyckas inte, tantis», fortfor hon och gjorde en kraftansträngning för att fortfarande skämta bort sina tårar. »Se henne skall jag i alla fall. Tant skall inte få mig bort ur staden, nej inte om tant blefve tiodubbelt så elak mot mig, som tant varit hela denna tid.»

»Som jag varit», inföll den gamla med komisk förvåning. »Är det jag, som varit häftig och retlig och grälat om allting, kanske?»

»Ja, tant har ingenting sagt, men tror inte tant att jag vet hur du i dina tankar förskjutit mig och kastat bort mig, som du inte näns göra med dina utslitna klädningar en gång. Tror du inte jag vet hur du, gamla lättrörda fjolla, som du är, redan öppnat ditt hjärta för henne på vid gafvel. Hvad vet tant om henne, annat än bara det att Rikard förälskat sig i hennes oskyldiga barnaögon? Och är tant inte ändå genast färdig att taga henne på god tro i sin öppna famn? Och jag återigen — hur fick jag inte vara smidig som en katt och from som ett lam och listig som en räf, innan jag lyckades besegra tants misstro till mig och tillkämpa mig den dotterliga ställning hos tant som nu denna främmande skall komma och taga som sin naturliga rätt.»

Fru Rode kände sig träffad och gripen af dessa med låtsad skämtsamhet uttalade förebråelser. Detta hade sålunda Alie gått och burit på hela tiden och hon hade ej tänkt på att genom ömhet och grannlagenhet mildra denna kris för henne.

»Ja, du har kanske nog rätt, gudnås! Jag är visst en riktigt elak och egoistisk gammal gumma. Men du kan väl ändå inte på allvar tro på alt det där, du nu säger. Nog vet du, att ingen i alla fall i längden kan tränga ut dig — det är nästan dumt att stå och göra dig några försäkningar om den saken, som är så självklar.»

Hon drog Alie till sig och de omfamnade hvarandra hjärtligt, Alie dock mer häftigt än innerligt, rädd som hon alltid var för att gifva vika för ett känsloutbrott.

På eftermiddagen flyttade hon verkligen, men först efter att ha gifvit fru Rode ett uttryckligt löfte att komma tillbaka när fästmon hade rest.

»Det vill säga, om tant då bryr sig om mig längre», tillade hon. »Du skall inte tro, att du kan lura mig. Märker jag, att dina känslor för mig äro en nyans förändrade, så kommer jag inte. Då reser jag utrikes och — försvinner någonstans ute i den stora vida världen — på ett eller annat sätt.»

»Försvinner! Sådana dumheter hon alltid pratar, den flickan! Hvad skall vara meningen med det där?»

»Jag gifter mig med någon svartögd spanior — tar en fransman till älskare — min man dödar honom i en duell och jag tar gift och dör! Tablå!»

Hon rabblade upp hela denna ramsa i ett enda andetag och sprang så utför trapporna efter stadsbudet, som bar hennes koffert.

Samma dag de förlofvade kommo, skulle de vara ensamma med föräldrarna — men dagen därpå skulle Alie komma till middagen.

Hon hade tagit fram ur kofferten den ljusa, sjögröna klädningen med perlgarnityret, som hon lät sy sig i våras för Rikards skull, men som aldrig kom på då. Nu var den ej så lämplig längre, då det redan var höst, och vädret var kallt och regnigt, men det var den enda vackra klädning hon egde, och hon ville dock vara elegant för de främmandes skull. Hon såg sig i spegeln och tyckte att det glittrande perlregnet ej längre klädde henne nu då det skimmer var borta, som i våras hade gifvit en sådan glans och färg åt hennes utseende, och om hvilket hon nog visste, hvarifrån det kom och hvar det gick. Om hon nu skulle valt sig en ny dräkt, hade den visst blifvit i en kall, gråblå färg och i en enkel, sträng stil.

Emellertid kastade hon om sig en kappa och gick den korta vägen snedt öfver gatan. Men hon tyckte icke, att det var, som om hon gått i verkligheten, utan som när man går i en dröm och aldrig kommer fram. Så sprang hon upp för den korta trappan, stannade vid dörren och stirrade en lång stund med dum förvåning på namnplåten. Hon plögade aldrig gå den vägen numera, hon hade vant sig att gå köksvägen, alt sedan Rikard kom hem och ej fick störas. Undras om lilla Aagot skulle finna sig vid att smyga sig in i köket och sitta där och vänta på att få gå in till honom!

Var det verkligen hon själf, som nu stod som en främling härute och drog i klocksträngen? Och därinnanför satt nu dottern i huset, redan hemmastadd där förmodligen, redan i besittning af de rättigheter, den ställning i hemmet som hon själf först långsamt tillvunnit sig.

»Undras om hon sofvit godt i min säng i natt. Om hon fann sig själf söt och

morgonfrisk, då hon satt framför mitt toalettbord i morgse och såg sig i spegeln. Åhja, hvad är det för konst att vara fraiche och vacker, då man känner sig älskad!»

Steg närmade sig i tamburen och Alie fick ett infall. Om hon skulle sticka sitt visitkort i lådan som en annan främling och gå sin väg — och så bort, bort hvar som hälst i verlden, där hon hade lika stor rätt att vara som alla andra — där hon icke behöfde trängas undan för att andra skulle få plats.

Hon stod i alla fall kvar orörlig och hörde, att det var Rikards steg, som nalkades. Han bugade sig litet stelt och generadt, men hon tryckte hjärtligt hans händer och lyckönskade honom. Hennes sinnesstämning hade plötsligt kastat om igen, hon visade sig glad och otvungen, full af älskvärd förbindlighet och uppsluppen lekfullhet.

Då hon kom in i det lilla hvardagsrummet neg hon skämtsamt djupt för frun i huset.

»Goddag, goda fru Rode, hur står det till? Det var länge sedan vi råkades. — Ljusen sitta snedt i kronan», hviskade hon blixtnabbt, i det hon vände sig om för att hälsa på Aagot.

Hon såg en lång, smärt, elastisk flickgestalt i en elegant, tätt åtsittande marinblå sammetsjacka med en liten uppstående husarkrage, ur hvilken framstack ett lust, mycket litet hufvud med slätstruket, glänsande hår och ett rosigt, strålande ansigte.

»Presentation behöfs inte», sade Alie och omfamnade henne. »Vi känna hvarandra. Jag känner åtminstone dig genom de mest värtaliga beskrifningar i Rikards bref.»

»Är hon inte rätt söt?» hviskade fru Rode senare till Alie. Hon skulle haft lust att uttrycka sig i långt starkare ordalag, ty hon var alldeles betagen i sin svärdotter, men hon vågade ej för Alie.

»Hon är förtjusande», sade Alie med stor värme.

Själff kände hon sig aldrig ha varit så litet till sin fördel som i dag. Den ljusa klädningen var fadd bredvid denna mjuka, dunkla sammet, som så väl framhöll figurens smidighet och ansigtets blommande ungdomlighet. Och hon kände själf att hennes sätt var forceradt och nervöst bredvid detta fullkomligt lugna väsende, som medvetandet att för första gången vara älskad förlänade den unga Aagot, hvilken vid sitt första inträde i verlden hade mött kärleken och därför trodde att det var naturligt att lifvet måste le mot henne och alla hålla af henne.

Rikard var dock ej någon sentimental fästman. Han sysselsatte sig ej mycket med sin fästmö, kanske af grannlagenhet mot Alie, kanske också af en känslans blygsamhet, som förbjöd honom förlofvades vanliga utställning af sina känslor till allmänt påseende. Han var mycket uppmärksam mot Alie som vanligt, och hon var hela dagen så liflig och underhållande, att hon väckte de främmandes beundran såsom en ovanligt spirituel ung dam. Hon och Rikard skötte nästan ensamma samtalet. Aagot yttrade föga, det mesta af hvad som talades om var främmande för henne, men detta tycktes ej oroa henne eller göra henne förlägen, hon bibehöll hela tiden sitt blida, klara uttryck af ogrumlad lycka och orubblig tillförsigt till sin kärleks makt.

Alie hade väntat att få se de förlofvade upptagna uteslutande af hvarandra, att uppfånga ömma ögonkast och att pinas häraf. Men nu var det något i denna deras ytterliga förbehållsamhet, som sårade henne ännu mer. Att se dessa båda sitta där så lugna och passiva och visa sig älskvärda mot henne och låtsa som om de vore intresserade af att tala med henne — och så veta, att alt detta bara var spel, att hon var dem lika likgiltig som hvem som hälst, som gick förbi på gatan — och att de inom sig egde en verld af oändlig rikedom och skönhet, som var alt för god för att vanhelgas af en enda blick från henne — hur det sargade henne! Men hon talade alt jämt — skämtade, högg in i de andras samtal med oväntade infall, disputerade, berättade — och hörde hela tiden sin egen röst som på ett långt afstånd.

Aftonen kom, då de främmande bröto upp. Fru Rode hade hela denna dag haft ett pinsamt medvetande om hvad som låg bakom Alies sprittande glädtighet, och en dunkel känsla af att det skett henne en stor oförrätt. Det plågade henne att hon skulle gå därifrån som en främling, och hon häjdade henne därför, då hon reste sig för att taga afsked, och hviskade till henne: »Du får inte gå, Alie min. Kan du inte stanna och ligga på soffan i min sängkammare?»

»Jo, vet tant, det vill jag riktigt gärna», svarade hon, till den gamlas glädje och öfverraskning.

Fru Rode var en stund sysselsatt med att ordna hvarjehanda i rummen och i skafferiet, sedan alla sagt godnatt. Då hon slutligen kom in i sin sängkammare fann hon Alie stående midt i rummet med den ena armen stödd mot den andra och handen knuten under kinden, ögonen mer än vanligt dunkla och beslöjade, stirrande medvetslöst rakt in i ljuset, som brann på toalettbordet. Då fru Rode närmade sig henne fick blicken åter lif, färgen steg uppåt kinderna, hon sprang emot den gamla, kastade sig i hennes famn och utbrast: »Nu skola vi hålla ihop, vi båda gamla! Säg, tantis?»

Så borrhade hon in ansigtet under den gamlas haka och så kom det fram med en skälfning i stämman: »Åh, hon är den lyckligaste — den lyckligaste varelse på jorden!»

»Alie, älskade barn — känner du det så? Hvarför visade du då själf tillbaka samma lycka, då den erbjöds dig?»

Än en gång lyckades det Alie att, efter sin gamla vana, beherska sitt känsloutbrott med ett skämt.

»En sådan fåfång gammal mamma», ropade hon och kom åter fram med ansigtet. »Tror hon nu inte strax att jag menar, att den största lycka på jorden är att få hennes

son till man. Nej — hon är den lyckigaste därför, att hon vågar tro på sin lycka. Att känna sig älskad och att tro, att man kan göra honom lycklig, som man älskar — ja, det är det bästa, jag kan tänka mig. Men ser tant», hon knäppte händerna öfver den gamlas axel och lutade smeksamt sin kind däremot. »En sådan lycka fins bara för den Eva, som inte ännu bitit i äpplet, och som därför inte blifvit fördrifven ur det omedvetnas paradiset. Nu förstår jag mycket väl, att det är sådana kvinnor, som männen älska.»

»Du skulle således inte bita i äpplet, Alie, om du ännu hade valet fritt?»

Hon svarade ej strax. Hon blef stående i samma ställning och ögonen blickade allvarsamma och grubblande framåt rummet. Slutligen upplyfte hon hufvudet och kastade det tillbaka med en liten bestämd knyck.

»Jo», sade hon. »Det skulle jag göra ändå.»

Så kom det åter något drömmande och nästan ömt i blicken, och hon utbrast i vek ton: »Men hon är söt, Aagot, åh, hvad hon är söt!»

Transcriber's note:

Källa: Anne-Charlotte Leffler: Ur Lifvet. Tredje Samlingen., Z. Hægströms Förlags-Expedition, Stockholm 1889, pp. 1-48.

Originalets stavning och interpunktion har bibehållits.

Titeln »kvinlighet» blev i andra delen stavat »kvinnlighet». Båda delar har därför registrerats under samma titel, »Kvinnlighet och erotik», men respektive originalets stavning har bibehållits i respektive individuell text.

Uppenbarliga fel har rättats (innan/efter):

- ... säker på. Så som hon följt med hela ditt lif under under ...
- ... säker på. Så som hon följt med hela ditt lif under ...

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KVINNLIHET OCH EROTIK I ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by

copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit:
www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility:
www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.